

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Εισαγωγή</i>	
<i>Ανδρέας Μαράτος</i>	13

A. ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΑΡΧΗ: ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΕΣ

<i>Τα δημοτικά τραγούδια ως φορείς και παραγωγοί ιστορίας</i>	
<i>Παντελής Μπουκάλας</i>	51
<i>Μια Χιονάτη το Εικοσιένα: Έντεχνος λαϊκός λόγος την εποχή της Επανάστασης</i>	
<i>Μαριάνθη Καπλάνογλου</i>	67
<i>Πένθος και μελαγχολία: «Ο Φιλόπατρις» του Κάλβου</i>	
<i>Τζίνα Πολίτη</i>	83
<i>Από την Ελισάβετ Λομάκα στον Σωκράτη Μάλαμα: Η μακρά πορεία δημιουργίας των αστικών τραγουδιών των Ελλήνων και η ιστορική δισκογραφία των 78 στροφών</i>	
<i>Παναγιώτης Κουνάδης</i>	95
<i>Παράδοξες διαδρομές στο '21: Από τον Παναγιώτη Ζωγράφο στον Γιάννη Ψυχοπαίδη</i>	
<i>Λήδα Καζαντζάκη</i>	119
<i>Για τις απαρχές της νεοελληνικής τέχνης</i>	
<i>Κώστας Χριστόπουλος</i>	129
<i>Η φωτογραφία του ελληνικού τοπίου: Μεταξύ μύθου και ιδεολογίας</i>	
<i>Ηρακλής Παπαϊωάννου</i>	143

Β. ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΗ ΒΑΡΙΑ ΣΚΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ

- «Εθνική μνημειομανία»: Μαρμάρινοι ήρωες στην Ελλάδα του 19ου αιώνα
 Γιάννης Μπόλης 161
- Η Αντιγόνη στη νεοελληνική σκηνή: Σκέψεις για την ιδεολογία της μετάφρασης
 Ιωάννα Ρεμεδιάκη 177
- Το ηλιοβασίλεμα και ο Παπαδιαμάντης
 Άγγελος Καλογερόπουλος 191
- «Μετά την καταστροφή των Ψαρών». Ο Νικόλαος Γύζης και η ευρωπαϊκή μεταφυσική
 Γιάννης Ψυχοπαίδης 201
- Η πτώχευση του 1894, η Εθνική Εταιρεία, ο πόλεμος του 1897 και ο Διεθνής Οικονομικός
 Έλεγχος, όπως αντικατοπτρίζονται στο νεοελληνικό θέατρο
 Λέανδρος Πολενάκης 209
- «Αναγεννάται μία Ελλάς νέα»: Η απεικόνιση του Βυζαντίου στα σχολικά εγχειρίδια
 των αρχών του 20ού αιώνα
 Άσπτα Δημητριάδη 223
- Μοντερνιστικές αναπλάσεις του Αγώνα του '21: «Μάχη φαντασμάτων»
 του Δημοσθένη Βουτυρά και «Το μπουκάλι» του Βασίλη Ζιώγα
 Βάσις Τσοκόπουλος 237

Γ. ΤΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΜΙΑΣ ΠΟΛΥΣΗΜΑΝΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑΣ Ι

- Η Μικρασιατική Καταστροφή ως τομή στη θέαση του τοπίου στην ελληνική ζωγραφική
 Γιάννης Ζιώγας 249
- Ο Πέτρος Πουλίδης και η ανακάλυψη της κοινωνικότητας
 Γιάννης Σταθάτος 265

Οι πολλαπλές πρωτοπορίες του Νίκου Βέλμου Δημήτρης Βανέλλης	285
Ελληνική φωτογραφία: Ευρωκεντρισμός, πολιτισμική αποικιοκρατία και η κατασκευή της μυθικής κλασικής Ελλάδας Νίκος Παναγιωτόπουλος	301
Η εθνική μυθολογία του 1821 στον ελληνικό κινηματογράφο Στράτος Κερσανίδης	321
Το αίσθημα της αδικίας: Η ποιητική του διαφορετικού στον Νίκο Εγγονόπουλο Ελισάβετ Αρσενίου	337

Δ. Η ΝΙΚΗΦΟΡΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΠΟΥ ΧΑΘΗΚΕ

Η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών στον πόλεμο: Παράγοντας μια πολεμική εικονογραφία για το Έπος Χριστίνα Δημακοπούλου	353
Ο Νικηταράς και η Ελισάβετ Κώστας Βούλγαρης	377
«Πάντα αδιάλλαχτοι σαν έφηβοι»: Μια περιδιάβαση στη σύγχρονη ιστορία μέσα από το εγχεί- ρημα της Επιθεώρησης Τέχνης και τα ματωμένα ποιήματα του Μανώλη Φουρτούνη (1926- 2019) Κώστας Κρεμμύδας	387
Ηχοτοπία του τρόμου: Μουσική και ήχος σε χώρους κράτησης στην Ελλάδα του Ψυχρού Πολέμου Άννα Παπαέτη	403

Ε. ΤΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΜΙΑΣ ΠΟΛΥΣΗΜΑΝΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑΣ II

Ο Άγιος Κάρολος Κουν: Οι ταιριαστές ελληνικότητες ενός εθνικού μύθου Γιώργος Σαμπατακάκης	421
Σκηνές διχογνωμίας: Δημιουργικές αντιφάσεις του χατζιδακικού μοντερνισμού Παναγιώτης Α. Κανελλόπουλος	441
Χορευτικά σώματα και θραύσματα ιστορίας: Το κενστάφιο της χορογραφίας Μπετίνα Παναγιωταρά, Στεριανή Τσιντζιλώνη	461
Τόπος και εθνοτοπία στα Γραπτά του Δημήτρη Πικιώνη και του Άρη Κωνσταντινίδη Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου	473
Η εικαστική πλευρά του Αρχείου Θεατρικών Προγραμμάτων του 20ού αιώνα του Ιδρύματος Μιχάλη Κακογιάννη: Επιλογές από τη συλλογή Γιώργου και Ελένης Γιολάση, 1949-1999 Αθηνά Εξάρχου	489
Ιστορίες αφηγημάτων και πολυμεσικές performance: Η καλλιτεχνική αβανγκάρντ της ελληνικής διασποράς και ο ρόλος της στην ιστορία της performance art Χριστιάνα Γαλανοπούλου	513

ΣΤ. ΡΩΓΜΕΣ ΣΕ ΜΑΥΡΟ ΤΟΙΧΟ

Άλκη Ζέη: Το παιδικό βλέμμα στην Ιστορία και στην πολιτική Αλεξάνδρα Μητσιάλη	533
Εκατό ώρες του Μάη: Ένα ριζοσπαστικό, πολιτικό ντοκιμαντέρ και η απόπειρα εξαφάνισής του από τη δημόσια σφαίρα Μαρία Χάλκου	551
Κατάσταση πολιορκίας: Η τέχνη ενός όχι-ακόμη τόπου έχει τη δική της σπάνια φωνή Ανδρέας Μαράτος	569

<i>Ελένη/Ελλάδα: Η Ελένη του Γιάννη Ρίτσου και η ευθύνη των αγαλμάτων</i> Λιάνα Θεοδωράτου	591
<i>Ο Ξενάκης και η δικτατορία της 21ης Απριλίου. Οι Νύχτες και η αφιέρωσή του στους πρώην συντρόφους του</i> Μάκης Σολωμός	611
<i>Η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών κατά τη διάρκεια της επταετίας. Επεισόδια μιας «εύστροφης διαχείρισης»</i> Κώστας Ιωαννίδης, Γιάννης Κονταράτος	629
<i>Ο αντικομμουνισμός στον ελληνικό κινηματογράφο. Ταινίες αντικομμουνιστικής προπαγάνδας από το 1967 μέχρι το 1974</i> Γιώργος Ανδρίτσος	645

Z. ΤΟ ΜΕΤΩΡΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ

<i>Γιώργος Σκούρτης και Περικλής Κοροβέσης: Κεντρική σκηνή και περιθώριο σε στιγμές κινδύνου</i> Αριστείδης Μπαλτάς	661
<i>Η συνάντηση Θάνου Μικρούτσικου - Γιάννη Ρίτσου στην Καντάτα για τη Μακρόνησο: Βαρβαρότητα, μνήμη, πρωτοπορία</i> Ηρακλής Οικονόμου	679
<i>Νέμεσις: Πολιτική της «λήθης», δωσιλογισμός και λογοκρισία στη μεταπολίτευση</i> Πηνελόπη Πετσίνη	693
<i>Ο Θανάσης Χονδρός και η Αλεξάνδρα Κατσιάνη Εντός κι Εκτός του «Δημοσιοϋπαλληλικού Ρετιρέ»: Επιφέροντας ρωγμές στην κυρίαρχη αντίληψη περί τέχνης (1980-2020)</i> Χάρης Συμβουλίδης	711
<i>Από το «αιρετικόν πάθος» στην «ορατότητα»: Λόγοι για την ερωτική διαφορά στον κινηματογράφο</i> Κωνσταντίνος Κυριακός	725

Η. ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΑΒΑΣΟΥΝ ΑΡΑΓΕ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΔΙΚΟΥ ΜΑΣ ΚΑΙΡΟΥ;

Το «Κρυφό Σχολειό» και η τέχνη της προπαγάνδας Φαίη Τζανετουλάκου	741
Δύο φορές Άλλοι στη θύελλα της κρίσης: Αναπαραστάσεις της ετερότητας στην ελληνική πεζογραφία του 2008-2015 Μικέλα Χαρτουλάρη	749
«...και θα πηλαλάς γύρω στα νερά με το βούκινο του μυστικού θιάσου...»: Η ελληνικότητα μέσα στο σύμπαν του Γιάννη Σκουρλέτη και των <i>bijoux de kant</i> Δήμητρα Λιάκουρα	767
Σαράντα παλικάρια από τη Λιβαδειά πατήσαν το YouTube ηρωικά! Μιράντα Τερζοπούλου	783
Τα μουσικά της Εγνατίας: Ένα μουσικό οδοιπορικό στους σπάνιους θησαυρούς της Βόρειας Ελλάδας Νίκος Κυπουργός, Ελίτα Κουνάδη	803